

DIN PROFESSIONELLE GERNING KAN
IKKE OVERSTIGE DINE MENNESKELIGE
BEGRÆNSNINGER - EKSISTENTIELLE
BETRAGTNINGER OVER DE
SUNDHEDSPROFESSIONELLES SAMTALER
MED PATIENTERNE OM DØDEN OG DEN
SIDSTE LEVETID

**Thomas Gudbergsen, Sygehuspræst på Holbæk Sygehus
og sognepræst ved Tveje Merløse Kirke**

Baggrund for overskriftens indhold

- Forvirringen der siger at *professionalisme* er lig med *perfektionisme*
  - Professionalisme indebærer faglig dygtighed, men i lige så høj grad *saglig* opmærksomhed – indsigt i hvad jeg bringer med mig
- Professionelle må ikke lave fejl..!?
  - Over 70 % af de studerende på KU har sygelige stresssymptomer i eksamenstiden (Halvorsen 2018, 'Sjælesorg som eksistentiel dannelse', 38)
  - Unge uddanner sig til at tro (især på uddannelser med høje adgangskrav), at ufejlbarlighed er det naturlige. *At ens professionelle gerning faktisk godt kan overstige ens menneskelige begrænsninger*

Det clash'er for den unge læge i mødet med terminal sygdom – og skrøbelighed generelt som der er meget af på et sygehus

Lars Sørensen, psykolog

Der er brug for en forvandling, der kan forandre ens liv fra at være én lang kamp for at være rigtig (...) Denne helterejse hjælpes ikke på vej ved at bekæmpe sine fejl og stræbe efter perfektion. Dels er det perfekte ulideligt og umenneskeligt. Dels er fejl og begrænsninger øjenåbnende stadier på vejen, som man står sig bedst ved at fejre opdagelsen af (...). Hvis man bekæmper sine begrænsninger, bliver de lige så styrende for ens liv, som de er, mens de begrænser en. Forvandlingens helterejse er at have kærlighed til at være den, man er, og til at gøre det, man er god til (Sørensen 2016, *Sjælens længsel*, 67)

Erkendelse

- En erkendelse (ud ad), fordrer for at give det sandeste billede og forståelse, en erkendelse ind ad mod en selv.
En *dobbeltbevægelse*

Jeg kan først forstå indholdet af en patients terminale tilstand, når jeg kan rumme betydningen af min egen død

- Når vi møder en døende patient, må vi se ind ad og se, at den samme grundeksistentielle skæbne gælder også mig selv – det skaber forståelsen af patientens 'indhold'
- Hvad ville jeg mon selv i den situation have mest brug for..!?
  - En medicinsk behandler..?
  - En der lytter..? NB: At lytte er at lade den anden få magten
  - Nærvær..? Patienten er *ude* af sig selv og har brug for at 'komme til sig selv' ('blive samlet')

Tal om det - Virkeligheden presser på

- Vi tror, vi ved ikke at tale om døden, endsige nævne den som mulighed, fremmer livet. Det er omvendt! (Gawande 2014, *At være dødelig*, 179)
- Hvorfor? Fordi virkeligheden altid trænger sig på!
  - Den energi jeg bruger på at fortrænge virkeligheden, kan jeg ikke bruge på at leve livet..!

Blot et lille citat – *hvis* der er tid.. 😊

Når det er så svært at tale om døden, så er det [dels] fordi lægevidenskabens fokus er for snævert. Læger og sygeplejersker koncentrerer sig om at reparere vores helbred, ikke om at nære vores sjæl. Og alligevel har vi besluttet (...) at det er dem, der stort set definerer, hvordan vi tilbringer de sidste år af vores liv. I mere end et halvt århundrede har vi behandlet prøvelserne forbundet med sygdom, aldring og død som lægevidenskabelige udfordringer. Det har manifesteret sig i sociale eksperimenter, hvor vi har lagt vores skæbne i hænderne på folk, der værdsættes for deres tekniske kunnen snarere end for deres menneskelige forståelse (Gawande 2014, 131)

Mød patienten der hvor patienten er ♣

- Den rene medicinske faglighed bliver i forholdet til patienten på strandbredden, hvor der (...) er evidens for det, der handles på. Humanistiske fag, som eksempelvis psykologien, går med ud i vandet til navlen. Den nærværende samtale eller det nærværende møde, som hvilken som helst hjælpeperson kan indgå i, går med ud, hvor ingen kan bunde. For det er dér, den kriseramte patient i grunden er (Gudbergson 4/2018, 'Det samtalende nærværs bærekraft i relation til den palliative patient', 71)
- Forsøger man at rumme betydningen af sin egen død, så kunne man sige til patienten: 'Jeg tror godt, jeg kan sætte mig lidt ind i din situation.., er det okay, at jeg er her lige nu..'

Samtale på recept

Min professionelle gerning kan ikke overstige mine menneskelige begrænsninger – jeg kan reparere på skrøbeligheden, men ikke helbrede døden!

Med de forudsætninger kan eksistentiel egen-erkendelse ikke andet end at gøre sig disse vilkår selvbevidst – *for at blive klar til samtalen i god tid..* – så man netop vover at spørge ind til den alvorligt syge og dennes ønsker i den sidste levetid. Nærvær og samtale er det, der skal til. ‘Havde samtaler om livets sidste fase været en eksperimentel medicin, så havde Sundhedsstyrelsen godkendt det’ (Gawande 2014, 179)

Derfor! Stands kampen for at blive perfekt – begynd at være god

Tak for opmærksomheden 😊

Begge ben på jorden. At stå på to ben i sundhedsvæsenet er at møde den syge i sin egen menneskelighed med sin faglighed

Professionalitet har grænser, fordi det er båret af det menneskelige, som per definition er begrænset

Nogle buddhistiske munke kigger på grave og lig for at fremme perspektivet på livet nu og her (The Other Side og Sadness 2009, 121)

Mange døende får førstehjælp, men de burde have sidstehjælp, som er næstehjælp

Man kan først anerkende fællesskabets betydning, når man kan rumme sin egen betydning (Sørensen 2016, 128)